

Ekologie a ochrana přírody

Slovo ekologie použil poprvé v r. 1869 E.Haeckel pro to, co starší autoři nazývali přírodním hospodařením (od řeckého *oikos* – dům, domácnost; ze stejného kořene pochází i slovo ekonomie).

Teprve koncem přelomu století se ekologie jako disciplína osamostatňuje a její intenzivní rozvoj nastává až po druhé světové válce, zejména pak od 60.let kdy se v USA objevují první vážnější potíže s narušením přírodního prostředí industriální civilizací. Poté se ekologie stává pomocnou vědou pro monitorování takto vzniklých škod a posléze i synonymem pro ochranu přírodního prostředí vůbec. Ekologie jako disciplína je kupodivu reálně ohrožena v nadužívání jejího názvu i pojmosloví v politicko-ideologickém žargonu, přičemž se termín „ekologie, ekologický“ často používá ve významu blízkém pojmu různých náboženství (halál a košer). Na obdobné paranábožensko-ideologické zacházení velmi doplatila poklesem prestiže a obecnou podezřelostí kvůli marxismu i politická ekonomie a kvůli nacionálnímu socialismu i rasová antropologie.

Otevřeně paranáboženský způsob zacházení s poznatky a argumenty je na jedné straně archaičtější a přitažlivější než „zakrytý parareligiózní“ způsob argumentace vědy klasické – na druhé straně je mnohem rizikovější a vede snadno a rychle ke katastrofám. Zajímavá je i ostatně i otázka etablování hnutí zelených v Německu, kde tyto myšlenky navázaly na starší proudy německého myšlení, usilujících o odtržení jižních či západních kulturních center a pociťující znečištění něčeho důležitého (křesťanského náboženství, německého jazyka, německé rasy a krve, nově pak německé půdy, vzduchu, lesa ad. pesticidy a exhalacemi).....Výklad živé přírody, který se vždy děje skrze optiku struktury společnosti, poté vždy sekundárně slouží k legitimaci společenských pořádků a přes výklady o lidské biologické přirozenosti i k argumentacím v oblasti etiky a morálky. Málodko si uvědomuje, že se v posledku jedná o argumentaci kruhem a typickou jungovskou projekci sebe sama do přírody a poté pořádání společnosti podle tohoto „přirozeného“ modelu.

Živá příroda je tedy mnohem spíše zrcadlem v němž spatřujeme to, co v něm podvědomě spatřit chceme. Tento projekční mechanismus rovněž naznačuje, že zoufalství nad devastací „přírodního prostředí“ je vlastně projekovaným zoufalstvím nad poničením „vnitřního prostředí“ v člověku a jedno bez druhého není dost dobře odstranitelné. Není náhodou, že myšlenka ochrany přírody pro ni samu vzniká v romantické éře paralelně se strachem o denaturaci lidské psychiky (např. sbírání folklóru a záliba v něm). Ochrana přírodních zdrojů v nábožensko-tabuovém rámci je samozřejmě mnohem starší a ojedinělé povzdechy nad devastací lesů či erozi nacházíme např. i Platóna či Plinia staršího.

V dílech raně novověkých ekonomů nemají přírodní zdroje a objekty žádnou hodnotu (tu mají jen produkty lidské práce). Vyhlášené regulativy, u nás např. tereziánský lesní zákon, mají v této době ryze ekonomickou motivaci. Myšlenka ochrany přírodních památností a romantických scenérií se objevuje až počátkem 19.stol., byť ještě celé toto století vidí pro ohrožené rostliny či zvířata nejlepší místo v herbáři či skříni s vycpaninami „dokud ještě nějaké jsou“.

Komárek S. (1997) Dějiny biologického myšlení.